

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα στο τετράδιο απαντήσεων.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο απαντήσεων.**
4. **Να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.
7. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας Γ.1.**

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

Κείμενο 1

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ δαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <έπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.

Λυσίου Ἰπὲρ Μαντιθέου 4

(μονάδες 4)

Κείμενο 2

ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. καίτοι πᾶσι ῥᾶδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥᾶδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

Λυσίου Ἰπὲρ Μαντιθέου 7

(μονάδες 10)

A.1. Να αποδώσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις από τα πιο πάνω κείμενα (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

(Σύνολο μονάδων 14)

A.2. Να επιλέξετε από τη στήλη Β' την ορθή απόδοση για τα αποσπάσματα που σας δίνονται στη στήλη Α' και να μεταφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό στο τετράδιο απαντήσεων. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες του συντακτικού.

Α' στήλη	Β' στήλη
1. <i>ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε</i> (Κείμενο 1)	α. μας έστειλε κοντά στον Σάτυρο τον βασιλιά του Πόντου, για να ζήσουμε
	β. μας έστειλε κοντά στον Σάτυρο τον βασιλιά του Πόντου, αφού ζήσαμε
	γ. μας έστειλε κοντά στον Σάτυρο τον βασιλιά του Πόντου, επειδή ζήσαμε
2. <i>οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις</i> (Κείμενο 2)	α. ούτε ότι παραδόθηκα εξαιτίας των συνηγόρων του δημοσίου
	β. ούτε ότι παραδόθηκα από τους συνήγορους του δημοσίου
	γ. ούτε ότι παραδόθηκα στους συνήγορους του δημοσίου

(μονάδες 6)

B. Απόδοση αδιδακτου κειμένου

(Μονάδες 15)

Κείμενο 3

Ο Αθηναίος ρήτορας Ανδοκίδης, επιστρέφοντας από διαπραγματεύσεις στη Σπάρτη, υπερασπίζεται με τον λόγο αυτόν την προοπτική ειρήνης με τους Λακεδαιμονίους.

Ὅτι μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι δικαίαν ἄμεινόν ἐστιν ἢ πολεμεῖν, δοκεῖτέ μοι, ὦ Ἀθηναῖοι, πάντες γινώσκειν· ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι, τοῖς δ' ἔργοις ἀφ' ὧν ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο ἐναντιοῦνται, τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε. λέγουσι γὰρ ὡς ἔστι δεινότατον τῷ δήμῳ, γενομένης εἰρήνης, ἢ νῦν οὔσα πολιτεία μὴ καταλυθῆ.

Ανδοκίδου Περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης 3.1

Λεξιλόγιο:

συγχωρῶ = αποδέχομαι

ἔστι = ἐστὶ

δεινότατον ... μὴ = φοβερότατος κίνδυνος ... μήπως

γενομένης = υποθετική μετοχή, μεταφράζεται με το «αν»

B. Να αποδώσετε το πιο πάνω αδιδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Γ.1. Υπαγόρευση κειμένου για ορθογραφία

Λυσίου *Ἐπὲρ Μαντιθέου* 6

(μονάδες 3)

Γ.2. Να συμπληρώσετε τα κενά στην παρακάτω πρόταση, διαλέγοντας κάθε φορά από την παρένθεση τη λέξη που συμπληρώνει το νόημα και είναι ορθογραφικά σωστή. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων μόνο τις δύο λέξεις που συμπληρώνουν τα κενά.

έν 1) _____ (τοῦτο, τούτω, τούτω) γὰρ 2) _____ (πολλή, πολύ, πολλοὶ) μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν.

(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές) (Μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. ἔχοντας (Κείμενο 2)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική έγκλιση αορίστου β' στην ίδια φωνή.

β. ἵππεύσαντας (Κείμενο 2)

Να γράψετε το απαρέμφατο μέλλοντα και αορίστου στη μέση φωνή.

γ. λέγουσι (Κείμενο 3)

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην ευκτική έγκλιση του ενεστώτα και του μέλλοντα στην ίδια φωνή.

(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των ακόλουθων φράσεων.

i. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς συμφορᾶς (Κείμενο 1)

ii. οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι (Κείμενο 3)

(μονάδες 5)

Δ.2.β. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

i. πολὺ (Κείμενο 2)

ii. δεινότατον (Κείμενο 3)

(μονάδες 4)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω έντονα μαυρισμένους τύπους.

- i. *ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε* (Κείμενο 1)
- ii. *οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων* <ἐπεδημοῦμεν> (Κείμενο 1)
- iii. *ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ* κατελθεῖν (Κείμενο 1)
- iv. ἐν ἐκείνοις δὲ *τοὺς ἰππεύσαντας* ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι (Κείμενο 2)
- v. Ὅτι μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι *δικαίαν ἄμεινόν ἐστιν ἢ πολεμεῖν* (Κείμενο 3)
- vi. *δοκεῖτέ μοι, ὦ Ἀθηναῖοι, πάντες γιγνώσκειν* (Κείμενο 3)

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου από το Κείμενο 3 και να την αναγνωρίσετε: είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος.

ὅτι δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι, [...] τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε.

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από τις αρχαιοελληνικές λέξεις που δίνονται στην αρχή κάθε σειράς.

- i. *ἦν* (Κείμενο 2): αποχή, απουσία, άφιξη
- ii. *γιγνώσκειν* (Κείμενο 3): απόγνωση, απόγονος, απογείωση

(μονάδες 2)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. <i>ἐπεδημοῦμεν</i> (Κείμενο 1)	α. στιχουργός
2. <i>συνδίκους</i> (Κείμενο 2)	β. απαρχή
3. <i>ἔχοντας</i> (Κείμενο 2)	γ. δικαστής
4. <i>ἔργοις</i> (Κείμενο 3)	δ. δήμαρχος
	ε. σχήμα

(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να χωρίσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους στα Αρχαία Ελληνικά. Στη συνέχεια, από το δεύτερο συνθετικό των λέξεων να σχηματίσετε **μία (1)** άλλη απλή και **μία (1)** άλλη **σύνθετη** λέξη στα Νέα Ελληνικά.

Σημείωση για τα συνθετικά: Στο β' συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

i. **έξέπεμψε** (Κείμενο 1)

ii. **άπενεχθέντα** (Κείμενο 2)

iii. **καταλυθῆ** (Κείμενο 3)

(μονάδες 9)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Όλοι οι νέοι της πόλης διδάχθηκαν την αρετή από τους δασκάλους, ώστε έγιναν πάρα πολύ γενναίοι.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

Λυσίου 'Υπὲρ Μαντιθέου

Κείμενο 1

A.1. Αφού αναφέρετε **έναν (1)** σκοπό της *Διήγησης* που επιτυγχάνεται στο Κείμενο 1 ('Υπὲρ Μαντιθέου 4), να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **ένα (1)** στοιχείο από το κείμενο.

(μονάδες 4)

Κείμενο 2

B.1. Ποια πρακτική της αθηναϊκής πολιτείας επικαλείται ο Μαντίθεος στο Κείμενο 2 ('Υπὲρ Μαντιθέου 7), προκειμένου να αντικρούσει την κατηγορία εναντίον του; Να εξηγήσετε.

(μονάδες 4)

Σοφοκλέους Οιδίπους τύραννος (στ. 1251-1282)

ΙΟΚΑΣΤΗ

Γυναίκα, δε θα πεταχτείς αμέσως 1251

την είδηση να πεις στον κύριό σου;

Ω χρησμοί των θεών, πού λοιπόν είστε;

τον άντρα αυτόν ο Οιδίπους τρέμοντας

μήπως σκοτώσει, ζούσε εξορισμένος 1255

τόσον καιρό· και τώρα εκείνος πάει

έτσι απ' την τύχη, ουδ' απ' αυτού το χέρι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Γυναίκ' αγαπημένη μου, Ιοκάστη,
γιατί έστειλες να με καλέσεις έξω;

ΙΟΚΑΣΤΗ

Άκουε αυτό τον άνθρωπο και κοίτα 1260
πού οι άγιοι του θεού χρησμοί τελειώνουν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Και ποιος δα να 'ναι αυτός και τι μας λέει;

ΙΟΚΑΣΤΗ

Έρχεται από την Κόρινθο να φέρει 1265
την είδηση, πως δεν υπάρχει πια
ο πατέρας σου ο Πόλυβος, μα πάει.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Τι μας λες, ξένε, πε μου το κι ο ίδιος.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Αφού αυτό πρώτο πρέπει να βεβαιώσω,
ναι, ξέρε το, πως είναι πεθαμένος.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Και πώς, μ' έγκλημα τάχα ή απ' αρρώστια;

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Παλιά κορμιά, μικρή σπρωξιά τα γέρνει. 1270

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Απ' αρρώστια, όπως φαίνεται, πάει ο δόλιος.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Και σύμμετρα με τα πολλά του χρόνια.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Αχ κι αχ· γιατί λοιπόν κανείς, γυναίκα,
να δίνει προσοχή στη μαντολόγα 1275
Δελφική εστία, ή στις κραξιές των όρνιων

ψηλά απ' τον ουρανό, που όπως μου εδείχναν,
θα 'πρεπε τον πατέρα το δικό μου
να τον σκότωνα εγώ; μα τώρα εκείνος
πεθαμένος κάτω απ' τη γη κοιμάται
κι εγώ είμ' εδώ, χωρίς σπαθί ν' αγγίξω, 1280
εκτός πια αν τον εμάρανε ο καημός μου
κι έτσι να θανατώθηκε από μένα.

Γ.1. Να εντοπίσετε και να εξηγήσετε **μία (1)** σκηνική/σκηνοθετική οδηγία από το πιο πάνω απόσπασμα του *Οιδίποδα Τυράννου*.

(μονάδες 3)

Γ.2. Στο πιο πάνω απόσπασμα, τόσο ο Οιδίπους όσο και η Ιοκάστη παρουσιάζονται ασεβείς. Να εξηγήσετε την ασεβειά τους με συγκεκριμένες αναφορές σε στίχους του κειμένου [**μία (1)** για κάθε πρόσωπο].

(μονάδες 4)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!